

Mahatma Ghandi

— Georgo Verda —

Antaŭ kelka jaro la tutan mondon trafis la terura famo, ke Ghandi kaj lia sekvantaro marŝas al la maro por tie eligi iom da salo el potpleno da mara akvo. Anglujo la unua eksentis la guston de tiu iomo da salo, per kiu la profeto spicis sian nekutiman en la historio batalon, kaj kiel oni povas konkludi el la pli posta disvolviĝo de la aferoj, tiu ĉi pinĉpreno da salo tamen sufiĉis por la tuta ronda tablo en Londono. Ankoraŭfoje ni konvinkiĝis, ke kuirado tute ne estas tiel facila arto, precipe la spicado devas esti modera kaj laŭmezura. Ekz. Anglujo mem kuiris kaĉon en Hindujo kaj mi vetas, ke neniu dezirus ĝin manĝi, inkluzive Anglujon mem. Verŝajne mankis en ĝi la spicaĵo, la salo. Ĉar ne sufiĉas sole regali per kaĉo, se ĝi ne havas guston aŭ sencon. Bona kuiristo mem gustumas la manĝaĵon antaŭ ol li servas per ĝi.

Ni en la t. n. »civilizita« Eŭropo havas kompreneble malsaman pensmanieron, ol la »primitivaj« hindoj, kiujn ni opinias nekapablaj por memregado. Se iu el ni, ĉasante Ghandisimilan gloron, dezirus ĝin akiri — ni diru — per salo, li ne farus tiel naive kiel Ghandi, kiu perdis multajn tagojn de marŝado por elserĉi el la maro pinĉprenon da salo, sed li tuj komencus ekspluatadon de kolosa salminejo kun centoj da ŝaktoj. Respektive, se li jam ekdecidus marŝi al la maro demonstracie, li tie realigus gigantan elektrifikadon. Ne domaĝas, se oni dum politika batalo ĉe okazo faras bonan negocon. Tio estas Eŭropo,

civilizo, dudeka jarcento. Kian respekton Eŭropo povas havi por diplomato, kiu en sia kariero atingis apenaŭ malgrasan kaprion? Kaj ĉu vi ĝenerale jam vidis politikiston, kiu trinkas kaprinan lakton?

Tamen Ghandi ne estas politikisto, sed sankta profeto, Mahatma. En la »senprogresaj« Azio oni ankoraŭ naive kredas, ke ne sufiĉas, kiel en Eŭropo, la sola kariere aŭ absolve de diplomata lernejo por gvidi popolon, sed necesas fajrero da dia inspiro kaj senkompromisa sinoferemo. Tie vivas ankoraŭ la dia vorto, almenaŭ. En Eŭropo eĉ la dia vorto jam ĉesis ekzisti. Niaj hejmaj sendiuloj kiuj kun abomeno forskuas de si ĉiun penson pri Dio, por ĉia prezo volas ankaŭ forigi la dian vorton. Ili ne volas kompreni, ke se dio mem jam mortis, restis tamen lia vorto, kiu ampleksas multon belan kaj spiritaltigan kaj ĝin oni povas respekti. Kiel ili interpretas la fakton, ke la granda Ghandi, kiun ili eble apoteozas ne malpli ol la hindoj, klinas sin respektoplene antaŭ la sanktaj bildoj de Hindujo? Sendube, Mahatma estas religia homo, kiu, eĉ se li konscius, ke dio jam mortis, respektas la dian vorton, lian testamenton. Ghandi do estas profeto, kaj profeton, kiu trinkas kaprinan lakton ĉe ŝpinrado, nia eŭropa menso kapablas facile percepti. Tio por ni estas ne nur agrable-ekzotika, sed ankaŭ fabele-romantika. Verŝajne ĉiuj antikvaj profetoj trinkis kaprinan lakton kaj uzis ŝpinradon.

Nia generacio estas atestanto de naskiĝo de nova

religio en la mondo, la Gandianismo, sed ni apenaŭ konsciigas al ni la procezon de ĝia genezo. Jam nun milionoj da homoj apoteozas Mahatmon, kiu, ankoraŭ vivante, fariĝas legendo. Post kelkaj jardekoj la hindoj fabelos pri la granda miraklo, kiun li faris ĉe la maro elsortante el ĝi salon, kiu difektis la stomakon de Eŭropo. Se en tiu tempo Hindujo estos jam libera, li fariĝos serena dio, sed en la mala okazo lia misio ne jam estos finita kaj li devos ankoraŭfoje reveni en nova enkorpiĝo por elĉeti la suferantan popolon de Hindujo.

Nun antaŭnelonge la mondon skuis nova famo pri la protestmalsato de Ghandi. Tio jam plene pruvas la nepraktikan pensmanieron de tiu sankta viro. Por ni estas klare, se iu protestas pro malsato, sed — kiel ni vidas — en Azio oni malsatas por protesti. En Hindujo la popolgvidanto malsatas por kunligi la diversajn kastojn, ĉe ni oni lasas la popolojn malsati por tiom pli disigi ilin. Ni do ne povas diri, ke Ghandi posedas eŭropan kulturon: kvankam li studis sur nia kontinento.

Ĉu la hinda profeto volas imponi al Eŭropo per malsatomorto? Naive. Se ni, dank' al Dio, milionoj da homoj konas tiun arton, sed kun tiu diferenco, ke ĉe ni ne faras ĝin la popolgvidantoj kiel en Hindujo. Alia afero estus, se ankaŭ niaj gvidantoj volus imiti la malsatadon de Ghandi. Supozeble neniu el ni kontraŭstarus tion. Tamen la kelktaga malsatado de Ghandi estis celtrafa. Ĝi estas tre primitiva, sed ĉiam efika rimedo. Kiu el ni, en la infanaĝo, ne praktikis ĉi tiun bonegan kaj neniam espartrompan rimedon kontraŭ la gepatroj? Sufiĉis nur elpepi infanvoĉe la lakonan »mi ne volas manĝi« por en unu momento venki la patrinon kaj akiri de ŝi

ĉion deziritan. Do ankaŭ Ghandi aplikis tiun infanan rimedon kaj sukcesis. Ni, kiuj cinike-indiferente rigardas la malsatomortadon de milionoj (kiu ankoraŭ povas dubi la efikecon de la eŭropa skolo?), ni kun retenita spiro sekvis ĉiutage la gazetdepeŝojn pri la sanstato de la malsatanta Hindu. Kaj mem la hinda popolo forte impresiĝis de tio.

Malkaŝe konfesante: facile estas malsati, kiam oni dum multaj jaroj nutras sin per kaprina lakto kaj iom da rizo. Sed ĉu Ghandi sukcesus realigi tiun malsatadon, estante civilizita vera eŭropana manĝulo? Konante la mil kaj unu manĝaĵojn kaj aperitivojn de moderna eŭropa restoracio? Mi dubas. (Tion mi ne diras por iamaniere piki la eŭropan kuirarton. Dio gardu! Kontraŭe, se la redakcio pagos al mi pro ĉi tiu felietono tiom, ke mi povos aĉeti tagmanĝon en eŭropa restoracio, mi estos feliĉa...) Kredeble ankaŭ niaj gvidantoj ekprotestus, se oni volus nutri ilin sole per rizo kaj kaprina lakto.

La granda kaj saĝa Ghandi aplikas ŝajne malgrandajn kaj naivajn rimedojn. Li volas per pinĉpreno da salo elmordi la okulojn de siaj kontraŭuloj kaj per infan-simila protestmalsato eldevigi grandiozan agon el la hinda popolo. La historio nin instruas, ke la genezo de ĉiu religio fariĝas per similaj ŝajne negravaj agoj de kredo. Nur ni timas, ke kiam Gandianismo ĝeneraligĝos kaj ĝia eklezio firmiĝos, ĝiaj pastroj ordonos al la ŝafaro sekvi la vojon de l' Majstro kaj morti de malsato, respektive manĝi salon, dum ili por si mem konservas la rizon kaj kaprinan lakton. Tiel parolis la sankta Ghandi — ili instruos en siaj temploj — kaj tiaj estas la simboloj kaj dogmoj. En la primitiva Azio ĉio ja estas ebla...